

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZOK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Papok-, tanítók-,
gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egész évre 8 K.
tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy
példány ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten kin
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10.489. sz.

Nevelési hiányok.

Czikk, minőnek olvasása unalmas.
Kép, melytől a hideg kiráz.
Szomorú állapot, melynek folyta-
tásától az ország alapja megrendül.

IV.

(Befejező közlemény.)

Azt szeretném, ha társaim közül még
valaki tovább feszegetné a kéz alatti kér-
dést. Attól tartok, hogy enajtasom ered-
ménytelen marad. A méltán vádolt ember
takargatja a bűneit, nem egykönnyen be-
szél azokról.

Féktelen rosz gyermekekkel és ifjak-
kal pedig csaknem minden háztáj, minden
család és következésképpen minden iskola telve
van s így a vétkes mulasztás mindenkit
terhel. Reménytelen és csüggeteg lemondás-
sággal csak titkon kesereg e felett a nagy
többség.

Méltán kesereg, mert a baj sokkal
nagyobb, mint a mekkorának látszik. A
gyermek- és ifjusereg kilencztized része tel-
jesen emánczipálta magát mindenek szemel-
láltára a szülők és iskolák eddigi zsar-
nok nyomása alól. Nekik ne rendelkez-
zék sem egyik, sem másik. A mesebeli
himes pillangók szabadsága őket is meg-
illeti. A mi az ők szükségük kielégítését
illeti, azzal tartozik a szülők serege, a
társadalom és állam. Ők a vezetők.

Mindenki láthatja, hogy ez valóságos

anarkia, a legveszedelmesebb szocializmus,
kommunizmus és nihilizmus megtestesü-
lése, mert a féktelennek nevedekett bár-
mely sorsu ember gonoszabb a fenevadak-
nál. Az ezekben felburjánzott rosz tulajdo-
nokokat nem fojtják el a karácsoni szelid
legendák, sem a betlehemi jó gyermek
isten példái és viselkedése. A tigriskölyket
bármennyire simogatod és traktárod, mégis
a husodba harap, mihelyt szerét ejtheti.

Fegyelem kell első helyen
minden áron s azután egyéb.

A fegyelmezellenül nevedekett, serdült
mindkét nemű ifjuságból kerül ki az álta-
lános elítelt cselédség, mely szolgál-
latba állás után sem kerül jóakaratu, ko-
moly és következetes, törvényszabta fegy-
elem alá, mert a féktelen ur és asszonyág
erre maga is képtelen. Különben is nem
lehet azt várni, hogy cselédjeit helyesen
fegyelmezze az, aki gyermekeit, sőt önma-
gát sem képes megfegyelmezni. Itt van a
főforrása a cselédek rossziaságának is.

Régóta hirdetik, hogy rend a lelke
mindennek. S mi az a rend. Ide
vonatkozó értelemben nem egyéb az, mint
a fegyelem.

Nem akarom én azt, hogy szülők és
iskola bá b o k a t neveljenek a gyermek-
és ifjuseregből. De még a gondolatától is
irtózom annak, hogy féktelen és eszeveszett
tigrisek nevedekjenek. Családok, tár-
sadalom és nemzet alapfalai indultak sü-

lyedésnek a fegyelem és rend betonjának
hiánya miatt s így emez épületeket hiába
tatarozza elkésetten akárki is.

Ezeket azonban elmondhatja akárki,
ha eredménye nem lesz. Ki lesz képes
emaz alapos észrevételeket a társadalom
minden osztályaihoz bevezetni s érvényre
juttatni? Ez a nagy kérdés.

Ugy gondolom, hogy ez nem a gaz-
dasági egyletek, vagy iparkamarák feladata,
hanem a tanári és tanító köröké, ha ez
utóbbiak jó oldalról ezuton is beakarnák
mutatni magukat a világnak.

A gyógyszerek közül egyet bátor va-
gyok megnevezni, mely talán valamennyi
között legeredményesebben beválnék általá-
ban is, de főleg a serdülőkre és serdül-
tekre nézve. És ez a hasznos testi
foglalkozás, az ifjaknak erre
való rászorítása.

Főleg a városi iskolák ifjusága az
évenkénti 4—5 havi szünet alatt semmi-
vel sincs elfoglalva. Az iskolák nem tudnak
róluk, a szülők is felette keveset. Napról-
napra csak evés idején, vagy akkor látják
őket, mikor újra ruha kell. „Hagyd békén
őket apjok, ne háborgasd őket anyjok.
Hadd aludják és játszdják, mulassák ki
magukat szegénykéik. Kinlódhatnak még
eleget.“

Ők el is töltik az időt, de hogy hol
és mivel, azt voltaképpen ők tudják még
falukon is újabb időben. Rendesen felette

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

Hátrább az agarakkal!

— Vig jelenet. —

(A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

Személyek:

Kallós Pista.
Leontin.
Mendey Károly.

(Csinosan berendezett fogadó-terem. Előbb *Leon-
tin* és *Mendey*, később *Kallós*.)

Mendey (belépve az ajtón, megcsipi *Leon-
tin* arcát). Ah, csinos kis fruska!

Leontin (méltatlankodva). Uram, ezt kikérem
magamnak! Kít keres?

Mendey. Kallós Pista barátomat, régi jó
czimborámat.

Leontin. Tessék helyet foglalni, mindjárt itt
lesz. (Oldalt.) Legjobb alkalom, hogy megtudjak
valamit Pista multjából. (Leül *Mendey*vel szemben.)

Mendey. Ah, ezer bocsánat nagysád! (Ol-
dalt.) Szerencsés kópé ez a Pista! Minő bájos
fruskára tett ismét szert. (Hangosan.) Nini, most
veszem csak észre, minő háziasan rendezte be
magát Pista barátom. Minden darabon meglátszik
a gyengéd női kéz nyoma. A rendezkedés leg-
kisebb részletéig finom műizlésre vall. Ez nagy-
sád műve ugy-e bár?

Leontin. Uram nem szeretem a bókot, de a
gunyt gyűlölöm. Hiába gunyolódik. Mert bárha a
berendezésünk nem is árul el művészieséget,

mégis, ha őszinte akar lenni, be kell vallania,
hogy ezt a régi garzon-lakást egészen kivétkez-
tem pongyolájából. Hol lát itt, uram, az ablakon
pipát, a padlón törülközőt, vagy az asztalon
gyorsforralót? Avagy most is hevernek-e itt
szerte-széjjel vázlatok és irományok, amelyeknek
tömkelegén senki, legkevésbé a gazdájuk igazod-
hatik el? Hiába a férfiak nem szeretik a rendet.
Ha némi önmegtartózkodást nem tanusítanak a
szerelem első idejében.

Mendey. Ah, tehát még csak a kezdetnél
tartanak? (Oldalt.) Őrületesen szép ez a kis
fruska. Hát ha leülhetném Pista pajtás kezéről. Ez
volna csak a tréfa!

Leontin (büszén). Uram, semmi ezézés, kü-
lömben magára kellene hagynom.

Mendey. Oh kérem, minden ezézés nélkül
mondtam. (Oldalt.) Minő jól áll az affektáció a kis
képmutatónak! (Hangosan.) Elvégre nagysád is
befogja látni, hogy mindennek van kezdete és
vége. Legelőbb a szerelemnek és legelőbb Pista
barátom szerelmének!

Leontin (megütözve). A szerelemnek?!

Pista szerelmének?!

Mendey (flegmatikusan). Ugy van, amint
mondtam. (Oldalt.) Hogyan is kezdjem? (Hango-
san.) Tegyük föl, hogy társalgásunk szünórája
elmúlt volna és az álarcokat levettük. Tegyük
föl, hogy most már feszély nélkül beszélhetünk
egymással!

Leontin. Uram, tisztességes nő a szünóra
előtt távozik.

Mendey. De a szünóra után való maradása
még nem jogosít senkit sem föl illetlen társal-

gásra. (Oldalt.) Minő képmutató a kis hamis,
minő képmutató! (Hangosan.) Maradjunk tehát a
társadalmi korlátokon belül, de beszéljünk álarc-
nélkül. Azt mondtam, mindennek van vége, leg-
előbb pedig közös barátunk Pista szerelmének.
Kívánja a bebizonyítást? Állok elébe.

Leontin (ki csak nehezen fojtja vissza föl-
indulását, oldalt). Minek néz engem ez az ur?
De hadd legyen, legalább most meg tulok
mindent.

Mendey. Duzzogása mitsem használ, éde-
sem. Aki olyan világfihoz csatlakozik, mint a
minő Pista barátunk, annak el kell készülvén
lenni, hogy bizony nem az első szerelme.

Leontin. Ah?!

Mendey. Meglepi ez önt? Engedje meg ez
kissé naiv fölfogásra vall. Ha sejtettem volna,
hogy mélyebb érzelmek vonzzák önt Pista bará-
tomhoz, nem rontottam volna el illuzióját. De
megtörtént. A röpke szót többé vissza nem sziv-
hatom. Talán jobb is így Mindenesetre meg lesz
ön öva meglepetésektől, melyek esetleg kemé-
nyen sujthatnák apró szivecskéjét. — Beszélhe-
tek tovább?

Leontin (szárazon). Folytassa!

Mendey. Ön tudja, hogy Pista művész. Mű-
vészek pedig szeszélyesek. Maga a hangulat se
egyéb szeszélynél. A szeszély pedig halálos ellen-
sége az állhatatosságnak.

Leontin. Ön bizonyítékokat ígért és teoriá-
kat ad.

Mendey. Maga a theória is bizonyíték ez
esetben. Am, ha konkrét eseteket akar, azokkal
is szolgálhatok.

nagy a vissza, vagy a még ferdébb irányu fejlődés. Azt az urfit állítsd fafűrészre és hasogatni, adj kaszát, kapát, ekeszarvat, sarlót, villát a kezébe, hadd vágja azt a füvet, gabonát, hadd hányja azt a szénát, kévét, hogy ropogjon a nyaka belé s hólyagosodjék a keze. Állítsd azt a kisasszonyt daggasztó székláb, laskanyujtó lapító és főzőkemence, vagy tisztogató cseber mellé, ültessd osztóvátába s hadd hordja a vizet ki és be gyűrűtlen kézzel, surolja, meszelje azt a lakást, ültessen, gyomláljon, kapáljon s vigye azt az ételmet a mezőre a dolgozóknak. Aki kézimunkával kifárasztja a testét, az jól alszik. A kézimunka edzi a testet, de egytől a mesevilág ábrándjait is elüzi s így megszabadít a tarka kísértetektől, irigységtől, nagyrálatástól, mert a hangyák és méhek által mutatott oldalról szemlélteti a valódi életet, hol munkálkodni és nem hivalkodni kell s az a leg-szebb, leg-rangosabb, leg-gazdagabb, aki leg-többet dolgozik. Ennek a megértése a földolog.

Kísérelje meg ezt a kisasszonyt és urfival akárki s akkora változáson mennek át, hogy ők maguk is alig ismernek magukra. Az az iskolai tornázás, vagy csáklázás e tekintetben alig több a semminél, mert itt is leg-többnyire a hiuság és fennhéjázás a hajtóerő, nem a komoly és kenyéradó munka. A tornázás vitézkedő játék egy sereg tetszelgéssel és kecskeskedéssel kapcsolatban éppen, mint a táncz. Egyik sem alkalmas arra, hogy a sokféle szeszély, különczkedés és szeleburdiság által teljesen kifordított urfi, vagy kisasszony gondolkodását helyes utra terelje s a jónevelésű emberek sorába állítsa. A sok hóbortot az ilyen műveltség esetén nem szép szó és nem becézgetés, hanem komoly kézimunka üzi el. Ez mondja meg mindenkinek, hogy mit ér. Akinek tetszik beveszi ezt a gyógyszert és alkalmazza az ő hóbortosaira, akinek pedig nem tetszik, az elhagyja. Ajánljon ennél okosabbat valamely bicziklis pedagóg. Erősen várom. **Tanár.**

Leontin. Ne mondja? Legyen tehát. A szünóra elmúlt és letesszük az álarczokat. Beszéljünk ceremónia nélkül, de figyelmeztetem ígéretére, hogy a dekórumot megfogja óvni. Hadd halljuk a konkrét eseteket!

Mendey. Ime itt van mindjárt a sok közül —

Leontin (eliszonyodva). A sok közül?

Mendey (folytatva). A sok közül a kis szöke Godouche Mariette esete. Ösmeri ugye-e bár Mariettet?

Leontin. Mariettet?

Mendey. Hogyan? Nem ösmerné Godouche Mariettet? Aki minden este olyan óriási sikereket arat az orfeumban?

Leontin (hüledezve). Mariette? Orfeuménekesező?

Mendey. Az, az! Hát lássa, édesem, ez a Mariette is elmondhatja egyet-mást a művészek szeszélyeiről általában, különösen pedig Pista szeszélyességéről.

Leontin. Hogyan, uram, Mariette?

Mendey. Igenis ő. Lássa, ha akkor nem vagyok itt én, szegény Mariette árván marad magára.

Leontin. Ön volt a megmentője?

Mendey. Én. De csak Pista barátom kedveért tettem. Mert a barátságot is más mérték szerint mérik a művészek, a szerelmet is más mérték szerint. Mikor Mariette itt volt e lakásban —

Leontin (felkiált). Mariette e lakásban? Ebben a lakásban Mariette?

Mendey. No, no, csillapodjék csak le! Csak nem hiszi, hogy ön az első? Azt mondtam előbb, mindennek akad vége. Pista és Mariette közt is beállt a szakadás és én megkönyörültem a szegény kis Marietten, aki csaknem olyan szép, mint ön.

Leontin. Uram, most már elég! (Távozni akar, éppen akkor lép be.)

A székelyföldi bajok s azok legfőbb gyógyítási módjai.

— A székelyföldi kormánybiztos urhoz. —

II. 1—5. fejelet.

A korcsomák átadása a községeknek, vagy betiltandó a pálinkának a korcsomahelyiségben való fogyasztása.

Kétséget sem szenved, hogy a mint a korcsomáknak a faluktól történt elvétele ejtett a községi jövedelmen a legérzékenyebb sebet, éppen úgy pótolná helyre legalább a felényi, vagy kétharmadrészben a hiányt annak visszaadása.

Az elvétel s így a legtöbb esetben egyedüli közjövdelem megszűnése óta 12 év alatt a községi szükséglet éppen megkétszereződött, a megelőző években meglevőkhöz képest. Az előzőleg netalán gyűjtött tőkék elfogytak s így, miután községi közjövdelemi alap a legtöbb helyt semmi sincs, nyilvánvaló, hogy a megkétszereződött kiadásokat minden ágazatban és ezimen rovatából kell fedezni.

A korcsomabérek az előző időkben a legkisebb számmal kitétek, minden pájtáskodás mellett is, annyi 100 forintot, a hány száz lélek volt a lakosság. Azóta sehol és semmi. Akkor minden faluban szerződészerűleg ki volt kötve az italok minősége és mérési ára s a hamisítás kevésbé volt lehetséges, mint ma.

A korcsomárosok e 12 év alatt, mióta egyébel nem bajlódnak, mint lefizetik italaik után a fogyasztási adókat s aztán szabad a vásár, alig elképzelhető mértékben elgazdagodtak minden faluban. Sem az árak, sem a minőség tekintetében nincs ellenőrzés és gát. Az ugynevezett szabad versenynek a megszorító hatalma csak képzeleti, de a valóságban nem létezik.

Vegyük, hogy 3 korcsoma van engedélyezve valamely faluba a megelőző egy helyett. Mindhárom érdektárs lévén, ugyanegy áron mérnek minden italt. Egyik is hamisít, másik is hamisít s hárman éppen három annyi italt mérnek ki, s három vagy 5—6 annyi pénzt sepernek be a lakosságtól, mint megelőzőleg az egy, pedig hárman alig hoznak be a faluba több szeszt és bort, mint behozott megelőzőleg az egy. Így tehát ugyanegy mennyiségű valódi italmért hárman háromszoros tetszés szerinti árt huznak be a lakosságtól. Természetes, hogy most a verseny idején három vagy négy annyi az ivó ember, mint megelőzőleg, mert mindenkinek megvannak a maga fogyasztói. Ha a hitel az egyiken megszűnt, megyen a másikba, s ha ott is megszűnt, megyen a harmadikba. Mindhárom veszen előre megnyomta-

Kallós. Jó napot, drágám! (megöleli és megcsókolja Leontint). Ah, Károly barátom! Szervusz pájtás! Hát mit szólsz gyors elhatározásomhoz. Tízennégy nap előtt még agglegény, ma már bemutatatom a nómet.

Mendey. (zavartan) Hogyan a nő?

Kallós. Ugy-e mindig mondtam, ha egyszer ráadom a fejemet, nagyon gyorsan át fogok esni a házasságon. Nemde nincs okom megsajnálni? (Gyengéd pillantással Leontinra.) Van-e kedvesebb, szeretetreméltóbb angyal a nejecskémnél?

Leontin. Hogyne Mariette.

Kallós. Miféle Mariette?

Leontin. Hát az, aki olyan szépen énekel.

(Mendey.) Kallós háta mögött egyre int, hogy ne beszéljen.)

Leontin. Hát nem ösmered a kis szöke Mariettet, akin annyira megesezt a Károly barátod szíve, hogy legnagyobb zavarából lovagiasan kimentette?

Kallós. Nem én. De annál jobban ösmerem Károly barátomat és tudom, milyen jó szíve van. (Mendeyhez) Majd a vacsora után elbeszéléd Mariette történetét, ugy-e? Mert itt kell ám maradnod vacsorára.

Mendey. (zavartan) Én — én.

Leontin. A barátod bucsuzni jött. Több évi tanulmányra indul Olaszországba és távozása előtt még egyszer átakarta ölelni régi kenyeres pájtását!

Mendey. (hálás pillantást vetve Leontinra) Igen, igen, igen elbucuzom. Sietek, mert 6 órakor indul a vonat. Isten veled, édes Pistám. (Megöleli Pistát.) Isten önnel, nagysád! (Megcsókolja Leontin kezét és gyorsan elsiet.)

Leontin. Alásszolgája, mentő ur

(Függöny).

Fenyő Sándor.

tolt és a legtöbbször nem is sejtett tartalmu kötelezvényt vagy váltót a kisebb összegekről is. Bepereres és itélet nélkül küldi a falusi polgárokat egyenesen zálogolni, vagy ügyvédhez fordul, hogy írja alá a készen odavitt fizetési felhívásokat, s az ügyvéd 5 frtért megteszi és a nép fizet ijedtében még a lelke üdvösségéből is, mert különben valahol setétben valaki úgy megveri, vagy vereti látatlanul, hogy örökre félszeg marad.

A megelőzőleg egy által fizetett haszonbér ma háromszoros mértékben most mindháromnak tőkegyarapodást csinál, ami a 12 év alatt mindháromnál 4—5 ezer forintot tesz ki; a bő költséget, fényűző háztartást, sok gyermeknevelési költséget s ezeken kívül azok számára külön házi tanító tartását nem is számítva

Ily kedvező helyzetben minden nagyobb pénzbeli vagy tanulmányi tőke befektetése, avagy koczkázat és munka nélkül, a korcsomárosok ma jövedelmezőbb állás, mint a járásbíró, hatalomnak pedig nagyobb hatalom a nép között, mint bármi más. Hangadó, közvéleménycsináló, erkölcsi, viselkedési és más ügyekben merész bíró, tekintély, szükség esetén senki sem kap oly könnyen és hamar kölesönt, kezeset, mint ő; kineveti, kigunyolja azokat, a kik mindennap pénzt visznek hozzá; nem cserélne 10 közepes mezőgazda összes jövedelmével és összesített életmódjával; minden tojás és kupánkét véghetetlen gabona hozzája kerül, voltaképpen semmiért, s csupán ezen az uton megkapja a háztáj élelmészési költségét; virilis a faluban, s nagyrésze a megyében s mint ilyenek a kegyét keresik a kormányzat és más hivatalok főbb közegei. Papi, tanítói és jegyzői kar egyrésze rákényszeríti önmagát és családját arra, hogy értékes barátságát keresse titkon és nyilván s érdekeinek előzékenységből is szolgálatokat tegyen. Minden tekintetben nagyobb ur, mint 55 évvel ezelőtt bármelyik középállású falusi nemes ember a jobbággyai között. Valóságos hajsza foly az illető hatóságoknál azért, hogy ki nyerhesen italmérési jogot. Ezért a korcsomárosok legnagyobb része nem is indítja a gyermekeit egyéb foglalkozásra, mint korcsomárlásra. Ha ellensége támad, egy ilyen szemben 20 védelmezője akad. Akaratát nincs a ki korlátozva, eljárásaiért felelősségre vonja. Csaknem felül áll a törvényen s annak közegein.

Ezt mindenki így tudhatja, ha tudni merészi és akarja. S ezen kivételes helyzetet nem ők maguk teremtették meg, hanem országos intézkedés, mely szerintem nem tudta, hogy végeredményét véve — mit csinál e tekintetben. Erkölcsi és vagyoni romlás megsokszorozódott, a község mint ilyen, a lakosság nagy részével tönkrement legfőleg ebből az okból.

Ugy hiszem, hogy avagy csak ezek a tények is megokolnák azt, ha egy szép napon, minél hamarabb a községek kezébe adnák a korcsomákat a mostani feltételek mellett. Ezek helyiségeikkel együtt haszonbérbe adnák, mint régen, szerződés szerint kikötve az italok minőségét és árárt, az ellenőrzést pedig nem csupán az előjáróságokra biznák, hanem a pénzügyi és csendőrségi közegekre.

Igy a kincstár megkapná azt, a mit most kap s a községek is jelentékeny évi jövedelemhez jutnának, természetesen abból, a mi most méltatlanul a korcsomárosok zsebébe foly. A korcsomáros is élne, mint régen és a község is, — terhes pótladók nélkül — mint régen.

Ez a népről azonnal roppant kényszerű terhet venne le.

Ha ennek keresztülvitelét a nagy befolyású virilis korcsomárosok megakadályoznák, vagy szakemberek nem tartanák indokoltnak és helyesnek, akkor megemlítek egy másik módot is.

Előbbi esetben haladék nélkül, szigorúan meg kell tiltani, hogy valamely falusi korcsomában a helybeliek közül valaki pálinkát és bort ihassék meg akár egyedül, akár a sógorával. Vásárolja meg az italt a helybeli, mint a bolti áru cikkeket. Onnan vigye haza, vagy bárhova mindenképpen s csináljon vele otthon vagy egyebütt azt, a mit éppen tetszik.

Igy megszűnnék a társaságos rettentő részegeskedés; a részeg fővel való sok kezességvállalás, váltóalírás, a korcsomárosi italhamisítás; sok pénznek a zsebből való elveszése, verekedés, a még iskolás gyermekeknek is ott kártyázása, szivarozása és ivása. Megszűnnék a sokszor egész reggelig tartó korhelykedés, hajmeresztő kártyázás, a többnyire vastagon fogó korcsomárosi krétavonás. Csupán átutazó idegenek kaphassanak helyben elfogyaszthatólag néhány deczi pálinkát, fél liter bort. Sört ihassék ott helyben a falubeli és idegen, tetszés szerint.

Igy kereskedem így. So mostani lehetne E nem leh Az néhány demel.

T Népevny d. e. 11 évi rend tagtárs tározat a gyűlés talmi, te Sándor

A zett sily bay Ma ben, ha mutató feláldoz gora-ta Majd é vészies és lágy ezt az zés és zönség tárgyán hallgat Ne így senytár mert, veszi a tűzni a másra gyei u való k nok ut jól for nemes törölni a von gatói egyik lyeslő, jegyez fizetés keznél Kedve mert jó pé szünt megje mint kozás: Baku Eszti, galam a vár csönd gyors orkán kék s vénye jelölt befej kihez mény szökö a köz hogy iránt elnök netét.

Igy a korcsmáros megélhet, mint a többi kereskedő, mert a tojás és gabna s más jövedelem így is megmarad.

Sokan mondhatják erre, hogy a kincstár mostani jövedelme óriásit csökkenne, a mit nem lehetne kipótolni.

E kérdés felett vitát kezdeni és folytatni nem lehet az én feladatomban.

Azonban akár talál elfogadásra, akár nem, nehány kapcsolatos körülmény itt figyelmet érdemel. (Vége köv.)

Tan- és nevelésügy.

Meghívó. Az „Udvarhelymegyei Általános Népművelési Egyesület”-nek f. évi január hó 18-án d. e. 11 órakor a kaszinó helyiségében tartandó évi rendes közgyűlésére van szerencsénk t. cz. tagtárs urat tisztelettel meghívni. A tagoknak határozatképes számban meg nem jelenése esetén a gyűlés folyó évi január hó 25-én fog megtartani, tekintet nélkül a megjelentek számarányára. Sándor Mózes, kor-elnök. Nosz Gusztáv, titkár.

Egyházi élet.

Az V. Szt.-Antal felolvasó-estély versenyzett sikerében elődeivel. A megnyitó éneket Dobay Mariska k. a. sikerült szavalata követte, melyben, hazafias érzéstől áthatva nagyon szépen mutatott reá, hazánk küzdelmes multjában az önfeláldozás kimagasló erényére. Baku Katalin zongora-tanárnő szólója ma különösen remekelt. Majd értelmünket gyönyörködtette hangjának művészi szépségével, majd szívünk mélyére nyult és lágyan zsongó érzelmekre hangolva felemelte ezt az áhitat magaslataira. Meg-megújuló éljenzés és tapsal fejezte ki háláját a jelenvolt közönség. Burger Arthur főgymn. tanár felolvasása tárgyának érdekességével egészen lebilincselte hallgatóit. A nőkérdésről, a nő hivatásáról szolt. Ne igyekezzék — mondá többi között — versenytársra lenni a férfiak a tudományok terén; mert, ha kenyérszerzés miatt a hivatalokban felveszi a harcot, végre is ő lesz kénytelen kitűzni a béke fehér zászlaját. Hivatása nem is ez, másra van teremtve ő. Nem Moliér tudós hölgyei után vágyódik a férfi lélek, mely a létért való küzdelemben izzadva tör elő, hanem olyanok után, kik — ama bizonyos konyhaeszköz jól forgatása közben — háziasságukkal, szívük nemességével és szeretetük melegével tudják le-törölni a verítéket a férfi homlokáról. Olyannyira a vonzó társalgás zenithjén beszélt, hogy hallgatói egyetlen mondatot sem szalasztva el, mindegyik után vitatkozásszerűen megjegyezték helyeslő, vagy külön véleményüket. — Mi is megjegyezzük: Ha a férfiak a megszerzett elég szép fizetést, csak önmagukra s nem családban igyekeznek elkölteni, akkor jogos a nők versenye. — Kedves felolvasónkat azonban e vád sem érheti, mert az általa is kiemelt ezen helyes uton épen jó példával járt elől. A zugó taps reá csak akkor szűnt meg, mikor felolvasónk nemes alakja újból megjelenve a látóhatárról eltűnt. Ugy az ének, mint e felolvasás egy-egy szép estélynek szórakozásaival ért fel. — Most jött a női kvartette: Baku Katalin zongora tanárnő, Müller Klára, Hein Eszti, Flórián Mariska kisasszonyok. Már e szép galambok megjelenése lelkesedő zajra hangolta s a várakozók egész lelke csüngött rajtuk a néma csöndben. És csakugyan — a kezdet nehézségein gyorsan áthaladva — az »ujrak« és tapsok egész orkánja támadt, de ők a zajra, mint félénk őzikek szétrébbelve, nem voltak hajlandók az emelvényen újra megjelenni. — Jánossy Béla tanárjelölt gyönyörű szavalata, az estély nagyszerű befejezése képp Istent állítá elének, kibben bizunk, kihez emelkednünk kell s kinek jósága, teremtményei, életének minden mozzanatából szegebe-szőköleg tűnik elő. Lelkes éljenzéssel igyekezett a közönség kifejezni háláját s erős a reménye, hogy még többször lesz alkalma ott leróni azt iránta. A rendezők önfeláldozó fáradozásáért az elnökség a szegények nevében küldi köszönetét.

Irodalom.

Voltaire. Az anekdotizáló irodalmi hagyomány ezerszer elmesélte Voltaire és Nagy Friderik összeharagudását és összeharagudását. A barátságából az lett, hogy Nagy Friderik meghívta Voltairt Sansouciba, ahol vele nézette át a verset, mert a nagy király önként közlegénységet vállalt a gyöngye verselők szerény táborában. Ezt a tisztséget Voltaire úgy nevezte »a király szennyesét mosom«. Az összeharagudásnak pedig az volt az oka, hogy Voltaire, aki előtt a király csak verselő volt, úgy nyilatkozott a királyról, mint a verselő érdemelte, Macaulay Nagy Friderikről irt gyönyörű essayében hosszasan elmondja Nagy Friderik és Voltaire barátságának történetét. Pedig Friderik több volt egy rossz verselőnél. Mint Michelet szépen mondja, ő valósította meg a század nagy elvét, a cselekvést. Első sorban a német nemzetnek volt hőse, a művelt középosztály benne látta előharcosát és mint Goethe mondja, nem annyira porosz, mint inkább Friderikpartí volt Nagy érzéke volt a nyilvánosság iránt és ennek köszönhető, hogy nemcsak uralkodói működése foglalkoztatta a világot, hanem magánélete is közzájön forgott. Mindent tudtak felőle és mindent egyformán nagynak és egyetlennek találtak. Erről a csodálatos emberről, koráról, udvaráról, életéről szolt a Nagy Képes Világtörténet 174. füzeté. A 12 füzetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár, ki egyuttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára diszes félbörkötésben 16 korona; füzetenként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazi könyvkereskedés utján, havi részletfizetésre is.

Diákos szülők és ifjúsági vezetők figyelme! Kézhez vettük a »Zászlónk« ifjúsági lap legújabb, január 15-iki számát. Átlapozgatva a 32 oldalnyi tartalmu s ugyanannyi képpel illusztrált lapot, el nem mulaszthatjuk, hogy föl ne hívjuk e lapra mindazon szülők és nevelők figyelmét, kik középiskolába járó diák fiuk vagy növendékük lelkében a mély vallásos lelkületet és jellemet az ifju lélek természetéhez alkalmazott módon: elevenen, életrevalóan, érdekesen kialakítani törekednek.

Tisztviselők érdeke.

Hiába tagadnók, hogy számos egészséges, életrevaló eszme születik meg a külföldön, melyeket nem mindig követnek hazánkban.

Pedig bármennyire is haladunk, sőt éppen azért, még sokat tanulhatunk a külföldtől, anélkül, hogy saját nemzeti jellegünkől kivetköznünk kellene.

Most is egy érdekes és hasznos ujtásról kell megemlékeznünk, amely a németek életrevalóságát dicséri. Szó van ugyanis arról, hogy Németországban tetemes összegeket fordítanak olyan ügyre, melynek célja a birodalom szolgálatában álló hivatalnokokat és szolgákat olcsó és egészséges lakásokkal ellátni.

Mennyivel megkönnyítené hasonló eljárás a mi tisztviselőink sorsát; helyzetüket, magánéletüket mily hatalmasan támogatnók ilyen intézménnyel. Sőt mi még egy lépéssel tovább is mehetnénk s ezt az ujtást a gyárak és más-nemü intézetek alkalmazottaira is kiterjeszthetnók.

Amortizáció utján hozzá kellene őket juttatni ahhoz, hogy mindegyiknek meglegyen a saját kis háza, hogy ennek következtében nagyobb kedvvel dolgozzék és meglegyen a kapocs, mely szorosabban odafüzi őt az édes anyaföldhöz, amelynek eddig csak rögös utjait ismerte.

Mert, ha mindjárt javítják is a tisztviselők fizetését, sorsuk mégis rossz fog maradni, itt az ideje, hogy a társadalom mostoháinak is kedvben járjunk.

A németek éleslátásával fölismerték a fölvetett eszme fontos és üdvös voltát. Kérdés, vajjon ez az eszme nálunk is visszhangra fog-e találni és azt tisztviselőink helyzetének javítása érdekében föl fogjuk-e karolni?

Féluton maradnak, ha a tisztviselőknek csak a fizetését és nem helyzetüket is javítjuk. Csak ha megkönnyítjük megélhetésüket, várhatjuk, hogy teljes lelkesedéssel, egész odaadással felelhessenek meg fontos hivatásuknak.

Külömfélék.

— A „Székely-Udvarhely“ 1903. évi január hó 1-től hetenkint kétszer, vagyis minden csütörtökön és vasárnap reggel jelenik meg.

A „Székely-Udvarhely“ 1903. évi, hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel megjelenő ujság kilencedik évfolyamára ezennel előfizetést nyitunk. Előfizetési árak: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Papoknak, tanítóknak gazdasági egyleti tagoknak, községeknek és községi előjáróknak egész évre 8 K, a vármegyei tanítóegyesület tagjainak, községi és körjegyzőknek 7 K. — Azon t. előfizetőinket, kik hátralékban vannak, kérjük hátralékaik sürgős beküldésére és előfizetésük mielőbbi szives megújítására. — Teljes tisztelettel: a „Székely-Udvarhely“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Államsegély.** Darányi Ignác földművelésügyi miniszter vízmosásos helyek megkötése és gátak létesítése céljából Hollaky főispán fölterjesztésére Siklód községnek 2500 korona államsegélyt engedélyezett.

— **A Jótékony Nőegyesület** szombaton, 24-én tartja meg tánczcsal egybekötött műkedvelői előadását a Budapest-szálló nagytermében. Szinre kerül Csiky Gergely társadalmi drámája »A sötét pont«, a melyben városunk legjelesebb műkedvelői vesznek részt. A próbák a kollegium nagytermében már javában folynak, s amint abból következtetni lehet, a közönségnek igen élvezetes estében lesz része. A rendezőség a legvérmesebb reményekkel var az estély anyagi sikere irányában is, s hogy azon a város társadalmá teljes számban megjelenhessen, a belépőjegyek árát is igen minimálisra szabta. A színlapokat — mert nem meghívókat bocsátanak ki — a napokban küldik szét. Itt jegyezzük meg, hogy a Nőegylet szerdai fillérestélye, tekintettel a szombati előadásra, elmarad.

— **Juhok beszerzése államsegélyvel.** Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a székelyföldi miniszteri kirendeltség utján 25000 korona államsegélyt utalványozott az erdővidéki községek elpusztult juhullományának helyreállítására — három féléves részletben való visszafizetés kötelezettsége mellett. A vármegyénk területébe eső községek kigazdái között 800 drb racka juhot fognak kiosztani, melyet ebből az összegből vásárolnak részükre.

— **A polgári kör** e hó 19-iki (holnapi) fillérestélyén felolvas Fischer Ferencz, szaval Derzsi Juliska, hegedű-szólót játszik Kónya Jánoska, dialogot adnak elő Schefrának Jozefin és Weigel Gyula. Az estélyt Zakariás Póli, Karácson Erzsi, Boros Lajos és Derzsi Lajos rendezik.

— **Pályaudvari belépőjegyek.** Közönségünk egyrésze még most sem látja jószívvel a vasutaknak azt az intézkedését, hogy a pályaudvarra csakis belépő- vagy menetjeggyel lehet bejutni. Sok kellemetlenségük volt már e miatt a vasutasoknak, holott a követelésük jogos, mert a vasuti »Díjszabási határozmányok« II. rész 7. pontja világosan előírja, hogy: „A váróhelyiségekbe és a pályaudvar elzárt belső részébe a személyszállító vonatok közlekedési ideje alatt, érvényes menetjegy hiányában, csak külön pályaudvar-belépőjegyekkel szabad belépni, melyek ára a következő: egy belépésre jogosító pályaudvar-belépőjegy 20 fillér, egy naptári hónapra érvényes pályaudvar-bérletjegy 4 korona, egy naptári évre érvényes pályaudvar-bérletjegy 36 korona. Az egy belépésre jogosító pályaudvar-belépőjegy induló vonatknál a vonat indulását megelőzőleg 15 percczel egészen a vonat indulásáig és érkező vonatknál a vonat megérkezése előtti 15 perctől kezdve a vonat megérkezéig érvényes.“ E szerint tehát minden intelligens ember, aki erről tudomással bír, szó nélkül engedelmeskedik és ha abban az élvezetben óhajt részesülni, hogy várva-várt kedveseit már a vasuti kocsinál keblére ölelje, feltétlenül leszurja a perronjegyért dukáló 20 egész filléreket.

— **Bőripari szakcsoport.** A Székelyudvarhelyi Hitelszövetkezet mult évi december hó 28-án tartott közgyűlésén átalakítván ipari és gazdasági Hitelszövetkezetté, ez által alkalmat nyújtott iparosainknak a szakcsoportok létesítésére. A lábbeli készítő iparosok egy része sietett is megragadni a lömörülésre, szövetkezésre nyújtott ezen kedvező alkalmat és a folyó hó 15-én tartott közgyűlésen kimondták a lábbeli készítő szakosztály megalakítását, közös áru és bőrányag beszerző raktárral. Mindenesetre dicsérendő cselekmény azon nemes összetartás, mely szülte ezen új szakosztályt. Tagjai ennek ifj. Rájk József 4, ifj. Szalai Balázs 3, Imecs István 4, Gegő József 4, Oláh György 3, Koronkai Ferencz 4, Tréfa József 3, Ujvárosi Mihály 3, Simon József 3, Staharaczky János 2, Meiz Gyula 3, Györffy Domokos 2, Fekete István 2, Sille Károly 2, Meiz Ferencz 2, Felméri József 4, Máthé Pál 4, Bíró György 3, Kocsis Albert 2 üzletrészesel. Összesen 20 tag jegyzett 60 üzletrészt 3000 korona értékben. Méltó elismerés illeti a szövetkezet igazgatóságát is, hogy minden igyekezetével az iparosok anyagi jólétének előmozdítására törekszik s őket nemes szándékuk megvalósításában, a kitelhető eszközökkel támogatja.

— **Kísérletek—eredmények.** A meghülésből eredő csusz- és köszvényes fájdalmak legkínzóbb megbetegedésnek nevezhetők már azért is, mert olykor egész évtizedekig tartó különféle gyógyítási kísérletek, sőt hirneves gyógyfürdők használata is eredménytelen marad. Ezért mindenkinek fontos tudni, hogy létezik egy szer, melyről minden kétséget kizárólag be van igazolva, hogy még oly betegek igen súlyos baját is meggyógyítja, kik 10—15 év óta teljesen eredménytelenül keresték a gyógyulást, sőt enyhülést nem tudtak találni. E szer a hirneves Zoltán-féle csusz kenőcs, a melyről ugy a bel- mint a külföldi kórházakban tett kísérletek alapján igen előkelő orvos-tanárok, valamint sok ezer gyógyult elismerő irata bizonyítja, hogy e szer hatásban felülmulhatatlan, üvege 2 korona Zoltán Béla gyógyszerárában, Budapest, Szabadságtér.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** A folyó hó 4-én tartott hangverseny összes bevétel 804 K 80 f, kiadás 340 K 90 f, s így a tiszta bevétel 463 K 90 f. Felülfizettek: Hollaky Arthur főispán 10 K, Fábrián József 5 K, Jánosi Gyuláné 3 K, Sándor István 3 K, Kalieza Gizella 2 K, Vajda Ferencz 2 K, dr Mester János 2 K, Papp Z. Endre 80 f, N. N. 3 K, Incze Sándor 40 f. A Székely Dalegylet elnöksége kedves kötelességet teljesít, midőn ugy a tisztelt felülfizetőknek, mint Hollaky Arthur főispán, Király Béla uraknak és Mihálovits Béláné, Kertész Alrbetné, Jánosi Iluska, Baku Katalin, Szöllösi Irén, Roediger Melanie, Kassay Irén, Bartók Anna, Bálint Veronika, Daróczi Juliska, Derzsi Irma, Ferenczy Karolina, Flórián Mariska, ifj. Ferenczy Ferenczné, Hermann Helén, Holstein Regina, Mántó Irénke, Mészáros Róza, Raduly Irma, Vass Róza, Zakariás Anna urhölgyeknek, kik a hangverseny anyagi és erkölcsi sikere érdekében közreműködni sziveskedtek, — hirlapi téren is hálás köszönetét nyilvánítja.

— **Postaszekrény a vasuti állomáson.** Az államvasutak igazgatósága elrendelte, hogy a mennyiben a levélgyűjtő postaszekrények egyes állomásokon oly helyeken volnának alkalmazva, ahová a közönség csak menetigazolvány, vagy pályaudvar belépőjegy előmutatása mellett bocsátatik, a postaszekrényeket az állomás oly helyére tegyék át, a melyhez a közönség minden korlátozás nélkül szabadon hozzáférhet. A helybeli vasuti állomáson is ezen rendelkezésnek megfelelő intézkedés történt, a mennyiben a postaszekrényt a III. oszt. váróteremnek az utfelőli bejáratához helyezték el.

— **Képes levelező-lapok árusítása.** A kereskedelmi miniszter egy konkrét esetből kifolyólag kimondotta, hogy a képes levelező-lap sem egyed-árusági, sem postai értékcikket nem képezvén, annak iparigazolvány nélküli árusítása ipari kihágást képez.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** A községi fiúiskola szegénysorsu tanulói közül 30-an részesültek a helybeli „Nöegylet” választmányának jótékonyágából ruhaszegélyben. Az alig mult év utolsó napján a 30 tanuló közül 23 kapott egész rend ruhát, a többi egyes meleg ruhadarabot. Tehát 30 tanulóknak öröme, 30 szegény családnak is boldog és örömteljes újévet hozott. Látni a nyomort, mindig elszomorító érzést okoz, de annál nagyobb örömméret foglalja el annak a

szívét, ki e nyomor enyhítésén fáradozik. A „Nöegylet” választmányának azon buzgó tagjai, kiknek melegen érző szíve oly örömteljessé tette a 30 gyermek és azok családjainak az újév első napjait, ugy a segélyezettek, mint a tanítótestület nevében is fogadják hálás köszönetemet. Székelyudvarhelyen, 1903. január 14. Lázár József, igazgató-tanító.

Közgazdaság.

Vármegyénk gazdasági egyesülete — mint mult számunkban röviden megírtuk — e hó 13-án tartotta választmányi ülését. A választmányi ülésével kapcsolatosan Cséser Lajos komlótermelési szaktanár által tartott előadást már méltattuk. Erről most csak azt említi meg, hogy az egyesület elnöksége igen nagy szolgálatot tett gazdaságunknak Cséser szaktanár érdekes előadásaival s méltó, hogy szép irányu munkálkodása az egész vármegye gazdaközösségében visszhangra találjon és annak megfelelőleg mielőbb gyakorlati eredménye legyen. Részünkrol a komlótermelést egyenlő fontosságúnak tartjuk a lentermesztéssel s épen azért ezen kultúrnövény meghonosítása körüli munkálkodásnál is a „Székely Udvarhely” minden irányban élénk részt óhajt magának. Reméljük, hogy Sziklay P. Gyula kir. tanfelügyelő s a vezetése alatt álló összes tanferfiak, valamint maguk az egyes papok is segítségül jönek, hogy szegény székely népünk gazdálkodási elmaradottságát új irányba vezessük, mely fáradságos munkája után anyagi jólétet biztosítson őseink drága vérével megszentelt földünkön. Előre tehát! . . .

Sándor János székelyföldi miniszteri megbízott legelőink javítására kinyerte Darányi miniszter támogatását. Gazdasági egyesületünk Székelyudvarhely város legelőterületeit, a kápolnásolálfalvi, székelykereszturi, korondi, homoródalmási és füleli közbirtokossági, illetve községi közlegelőket ajánlotta mintalegelőknek.

A X. kerületi kulturmérnökség átirata folytán megindított alagsővezéshez szükséges csőgyártásra — habár a „Székely-Udvarhely”-ben, mint az egyesület hivatalos közlönyében kétszer is közöltük az erre vonatkozó felhívást — egyedül Szöllösi Samu ajánlkozott. A felhívás megismellését határozta el a választmány azon kikötéssel, hogy ha 10 napon belül senki sem ajánlkozik, Szöllösi ajánlatát elfogadják.

Mélyen sajnáljuk, a mint az egyesület választmánya is sajnálkozó tudomásul vette a székelyföldi miniszteri megbízott ur 633—902 sz. átiratát, melyben arról értesít, hogy az egyesület kérelmét, mely szerint a mezőhegyesi gulyából a számfelletti tenyészállatokból 40—50 drb az egyesület útján 3 év alatt visszafizetendő vételárért adassék át vármegyénk *kisgazdáinak* — a földmivelésügyi miniszter *elvi okokból nem találta teljesíthetőnek, de készpénz fizetés mellett, nyilvános árverésre hajlandó bocsátani.* Nem akarjuk kritizálni sem az atyai jóindulatu miniszter, sem pedig a nagyérdemű kormánybiztos ur segitési módját s vármegyénk iránti elfogulatlan szándékát. Azonban annyit szükségesnek tartunk megjegyezni, hogy az ehhez hasonló intézkedések igen könnyen a nemes szándék és a nagyfontosságú székely akció hátrányára válhatnak annál is inkább, mert — ha jól tudjuk — az ez iránti kérelemre, épen a biztos kilátásba helyezés indította gazdasági egyesületünket.

Ezután jóleső örömmel fogadta a választmány szintén a székelyföldi miniszteri megbízott 617—902. sz. értesítését, hogy az O. M. G. E. műszaki bizottsága a folyó évben Székelyudvarhelyen kisgazdáink igényeit szemelött tartó gazdasági gépkiallítás szándékozik rendezni. Ezzel kapcsolatosan Hollaky főispán elnök bejelentette, hogy az e tárgyban tartott értekezleten egyesületünket Bedő Albert orsz. képviselő, nyug. államtitkár képviselte. A választmány a helyi rendezés munkáját magára vállalta, a gépek mozgatására szükséges hajtóerő beszerzéséről és földterületről gondoskodik s a kiállítás sikere érdekében minden befolyását felhasználja.

Hetszer Kálmán felsősőfalvi áll. tanítót a rendes tagok sorába felvette.

Szakács József bethfalvi lakos tagsági díj hátralékának törlése iránti kérését kiadták az egyes. ügyészenek véleményezésre.

Hlatky Miklós titkár indítványára a még rendelkezés alatt álló összegből 37 drb üszöt vásárolnak s ennek megejtésére Zonda József és Máthé Pál tagok felkérték az előző évben hozott határozat szerinti értelemben.

Koncz Ármín vál. tag indítványára az egyesület mozgalmat indít, hogy a gyümölcsösök telepítésére is adassék meg az 1896. évi V. t. cikkben a szőlőkre biztosított kedvezmény. Ez igen messzekiható határozat valóban érdemes a megvalósításra s méltán befogadható a székelyföldi akció keretébe is. Mert tudva van, hogy Székelyföldünk hegyes vidékei csakis a gyümölcsstermeslésre valók legnagyobb részben.

Koncz indítványának méltó kiegészítője volt az arra következő. A tordai kertmives iskolából mult évben az egyesület tagjai részére adományozott 20 filléres gyümölcsfa csemeték legnagyobb részét ugyan megfagyott gyökérrzel szállították s így azok 5—20—25 százaléka volt életképes. Ezen kívül a csemeték nagyrésze oly hitvány minőségű volt, a milyent még ingyen sem lett volna szabad épen egy állami intézetből kiadni. A székelyföldi miniszteri megbízott útján megkérjük a földmivelésügyi minisztert, hogy a kárt szenvedetteket új csemeték díjmentes adományozásával kárpótolja. Együttal Ritter Gusztáv kolozmonostori gazd. tanintézeti főkertész kiküldését is kérelmezni fogják, hogy vármegyénk egész területének helyszíni megsejtelése után adjon szakértői véleményt: mely vidéken mely fajta gyümölcsfák telepíttessenek, hogy így az egész vármegye gyümölcsstermesztése egységes terv szerint legyen fejleszhető.

Az igen érdekes ülés a késő esti órákban ért véget s jegyzőkönyvének hitelesítésére Koncz Ármín és Fás Gyula kérték fel.

Értesítés. Sz. 18—1903. A gazdasági egyesület elnöksége értesíti mindazokat, a kik a mezőhegyesi, ulyából adományozandó tehenekre előjegyeztették magukat, hogy a nagyméltóságú n. kir. földmivelésügyi miniszter ur e teheneket csak készpénz mellett hajlandó adományozni, ily feltétel mellett pedig az egyesület választmánya nem hajlandó vásárolni. Székelyudvarhelyt, 1903. jan. 16. Az elnökség.

Törvényszék.

A templomrabló vád alá helyezése. Megírtuk volt a „Székely-Udvarhely” mult évi decz. havi egyik számában, hogy egy magát „Héjja András”-nak nevező csavargó betört a helybeli plebánia templomba és a sekrestyés nyakoncsipve, letartóztatta „Héjja” uraság azóta megváltoztatta „becses” nevét és most már elismeri, hogy Kátai Imrénének hívják, aki 1862-ben született, hódmezővásárhelyi illetőségű, nőtlen, róm. kath. vallású, cipész, csavargó, a szegedi kir. törvényszéki fogházból megszökött fegyenc és lopásért már három ízben is büntetve volt. A kir. ügyészség vád alá helyezte Kátai Imrét, mert a nyomozás adatai és terhelt beismerése által beigazolást nyert, hogy 1902. december 12-én a templomba az ablak betörésével azon át bemászott s ott a perselyeket feltörte, ezekből a pénzt, a szintén feltört sekrestyéből egy rend ruhát ellopott; feltörte a főoltár szentségtartó szekrényét és a baloldali sekrestyét s ebben egy szekrényt is, de azokban pénzt nem talált. A már ellopott pénzzel és ruhaneművel a sekrestye ajtaján át a paplak felé a folyosóra menekült, ahol tetten érve elfogták. A templomrabló bűnyűjében e hó 23-án (pénteken) lesz a főtárgyalás, mely iránt széleskörű érdeklődés mutatkozik városunkban. A főtárgyalást a helybeli kir. törvényszék 11. sz. termében fogják megtartani.

A folyó évi első főtárgyalás helybeli kir. törvényszékünknel e hó 16-án volt. Ifj. Péter János oroszhegyi lakost súlyos testisértés büntette miatt 8 havi börtönrre ítélték, mely ellen az ügyész és vádlott is felebezést jelentett. — Ugyanekkor Mára Domokos Miklóst és Mára Domokos Jánost hatóság elleni erőszak vétségéért 8—8 napi fogházra ítélték.

Szerkesztői üzenetek.

Notarius. Lapunk e vármegye jegyzői egyletének hivatalos közlönye lévén, nagyon természetes, hogy a jegyzők jogos érdekeit minden irányban támogattuk s ezt jövőre is készséggel tesszük. Azonban a jegyzők belügyeit közvetlen maguk a jegyzők tudják legjobban és ők kell azokat tárgyilagoss, higgadt hangon előadják, a nyilvánosság előtt tárgyalják. A „Székely-Udvarhely” soha sem utasított el egyetlen ily irányu közleményt sem, sőt mindenkor teljes odaadással pártolta a méltányos kívánásokat. Cikkelyét most nem adhattuk, mert későn érkezett, de csütörtöki számunk hozni fogja. Szivesen fogadjuk jövőre is.

Tanító. A fentebbiek szolgáljanak válaszul önnek is. Szives üdvözlét

Rövid
Igy
Egészségü

Sarg

f o g t

Elsőrangú hy
fenntartásáná
üreg gondos
háthatók el
a „KALODON
gagnál szüks

A
E rovatban
S

NAP
borit
nyom
DUS
KEL
ban
iró-é

Találn

bejelentésé
tatását elő
GYÖZŐ és
szabadalmi
ker. Kerep
nevezett ir
nely” kiaz
vármegyeb
nek. Ugya
szállit saj
émezenen
nak kövekl
kén helyet
rató. Acet
lezések, k
égyvetések

öhögé

per

és ha
mive

1

Cs

Nyilt-tér.*

Rövid használat után nélkülözhetlen.
Igen alkalmas utazásoknál.
Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.
Bizonyítvány kelt Bécsben, 1887. júl. 3-án.

Surg's Kalodont

nélkülözhetlen
fogtisztító szer.

Elsőrangú higienikusok elismerik, hogy egészségünk fenntartásánál nem nélkülözhető a fogak és a szájüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrithatók el ezáltal. Ennél legsikeresebbnek bizonyult a „KALODONT”, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

NAPTÁRAK, író- és levélpapírok, borítékok, ténák s mindenféle nyomtatványok és irodai szerek **DUS VÁLASZTÉKA** van a „SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában (BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajzszerszerekkereskedése Székely-Udvarhelyt.

Találmányi szabadalmak

bejelentését, védjegyek és mustrák belajstromoztatását, előnyös feltételek mellett teljesíti **TAKACS GYÖZÖ** és **TARSA** elsőrendű mérnöki és hitesszabadalmi ügyvivői iroda Budapesten, VII. ker. Kerepesi-u. 40. sz. a. Felvilágosításokat a nevezett iroda, valamint a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala is készíttével nyújt ugy a vármegyei, mint a vidéki érdeklődő közönségnek. Ugyancsak a fenti cég mérsékelt áron szállít saját rendszere szerint készített kintőlémezementet, mely vaskorlátoknak és hasonlóknak kövekben való megerősítésénél ólom, vagy kén helyett meglepő eredményű alkalmazható. Acetylen- és villamos világítási berendezések, kellekek nagyban és kicsiben. Kőlégyvetések, előméretek szerkesztése.

öhögés és rekedtség ellen nincs jobb a **RETHY-féle**

pemetefü cukorkánál,

de vásárlásánál vigyázzunk és határozottan **RETHY-féle**t kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

** 1 doboz ára 60 fillér. **
Csak **RETHY-féle**t fogadjunk el!

Sz. 760-902. vbtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelykereszturi kir. járásbíró V. 477-1 számú végzése következtében dr. Viola Sándor székelykereszturi ügyvéd által képviselt Etéd és vidéke községi hitelszövetkezet javára Pálfi Zoltán martonos lakos ellen 812 K s jár. erejéig 1902. évi november 8-án fogatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 1177 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 2 ló, 2 tehén, 24 szeker széna és 1 kas csőtörökbuza nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelykereszturi kir. járásbíró 1902-ik évi V. 477-2 számú végzése folytán 812 K tőkekövetelés, ennek 1902. évi aug. hó 17 napjától járó 6 százalék kamatai, 1/3 száza-

lék váltó díj és eddig összesen 158 koronában bíróilag már megállapított költségei erejéig Martonosban Pálfi Zoltán házában leendő eszközzésére **1903. évi január hó 22-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglalták, s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelykereszturt, 1903. évi január hó 4. napján.

SZALONTAI ALBERT,
kir. bír. végrehajtó.

AZ

Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytársaság

1903. február hó 15-én d. e. 9 órakor

Székelyudvarhelyen, hivatalos helyiségében tartja

XXI-İK RENDES KÖZGYÜLÉSÉT.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt üzletéről a mérleg megállapítása és a nyereség felosztására vonatkozó javaslata.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak szabályszerű felmentése iránti határozat.
3. Választás.

A közgyűlésre a t. részvénytulajdonosok azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a gyűlés megnyitásáig lehetőleg a megelőző két napon az intézet pénztáránál letenni s magukat igazoló jeggyel ellátni sziveskedjenek. Székelyudvarhely, 1903. január hó 14-én.

Az igazgatóság.

Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt”
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.

Ön is tudja meg,

hogy a **The Hallwood** Casch Register Company által Amerikában gyártott fizetőpénztárak a **legtökéletesebbek** és ez időszert a **legjobb**ak a világon,

merta **The Hallwood** fizetőpénztárnál elérhető, hogy a főnök egy pillanat alatt, egy tekintésre megláthatja, hány **Receptért** fizető vevője és azoktól **végösszegben mennyi bevétele** volt, ugyanakkor azt is látja, hogy hány vevőjének **összesen mennyiért** adott el kézi eladást, valamint megtudhatja, hogy **különlegességért**, vagy saját **különlegességért** hány vevője és azoktól **összesen mennyi** volt a be-

vétele. Végül óhajra még egy ötödik végösszegező is áll rendelkezésre, mely egy külön a körülményekhez mérten bármire alkalmazható. Tehát elvitázhatlan, hogy a **The Hallwood-féle** fizető pénztár, a mely „öt” műveletet végez, „öt” más gyártmányu fizetőpénztárral ér fel, minthogy ezeknek csak egy **összegezőjük** van és **igy csak egy** művelet forgalmát összegezik.

THE HALLWOOD
CASH REGISTER CO
BUDAPEST, VI., DALSZINHÁZ-UTCZA 10.

Egy Hallwood
fizetőpénztár „öt”
más gyártmányu
fizetőpénztárt
helyettesít.

Ösmeri ön a legujabb „Kalmár“-rostákat

Lóhere-mag és gabonatisztító gépeket?

Mindezek a gazda legjobb kincskereső eszközei

Bővebb felvilágosítást ingyen és bérmentve ad

KALMÁR ZS. UTÓDA, rostagyáros Hódmezővásárhelyen.

Székely borkereskedés
részvénytársaság

Székelykeresztúron
tisztá, finom zamatu

BOROKAT

árusít **jutányos árakban**. A közönség saját érdekét védi meg, ha innen szerzi be szükségletét.

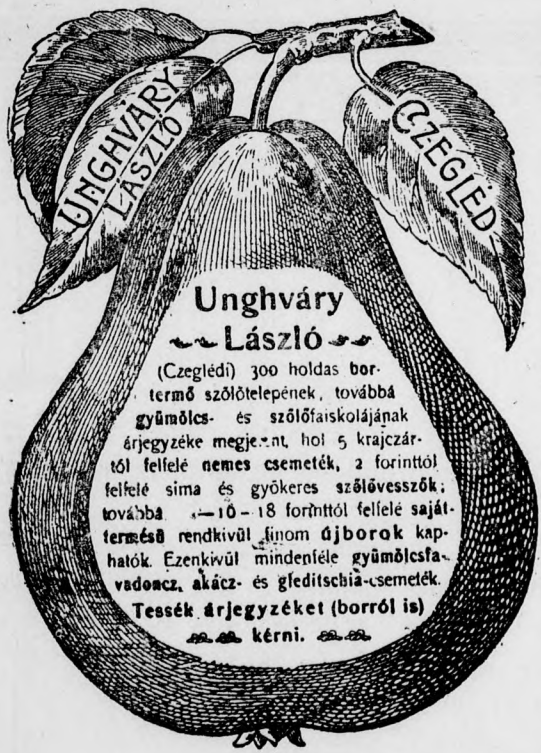
Forgalomban levő borai:

Asztali	1901. évi	40 fillér
Asztali (szénaverési)	1901. „	48 „
Finom asztali	1895. „	52 „
Peesenye	1892. „	56 „
Schiller (piros)	1896. „	52 „
Ráczürmös	—	56 „
Rózsamáli	1896. „	64 „
Rizling I.	1890. „	90 „
Rzlling II.	1896. „	72 „
Lieányka	1890. „	120 „

Éltrevalóság, becsületbeli dolog megbecsülni, pártolni a nagyközönség érdekét szolgáló intézményeket. éhbetelenség, gyámoltalanság ellenkezőt cselekedni.

Törlő- és táblaszivacsok

legnagyobb választékban, olcsó árak mellett a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában kaphatók.

Unghváry
László

(Czegléd) 300 holdas bortermő szőlőtelepének, továbbá gyümölcs- és szőlőfaiskolájának árjegyzéke megjelent, hol 5 krajczártól felfelé nemes csemeték, 2 forinttól felfelé sima és gyökeres szőlővesszők, továbbá 10-18 forinttól felfelé sajáttermésű rendkívül finom újborok kaphatók. Ezenkívül mindenféle gyümölcsfadonoz, akác- és gleditschia-csemeték. Tessék árjegyzéket (borról is) kérni.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziaszer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghüleséknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Eredeti friss töltésben és csomagolásban kapható: Nagysolymosi KONCZ ÁRMIN gyógyszerárban Székelyudvarhelyt.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt 1903.

SCHICHT-féle SZAPPAN

VÉDJEGYE

szarvas

vagy

kulcs

Legjobb, legtartósabb és legolesőbb szappan.
Mindenütt kapható.

KÉPES LEVELEZŐLAPOK gyönyörű kivitelekben, legnagyobb választékban állandóan kaphatók a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése). **UIDONSÁGOK!**

Több százféle változat!

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.

Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll.

Allein echter Balsam
aus der Schützengel-Apothek
in Prag
A. Thierry in Pregrada
bei Rahitch-Sauerbrunn.

Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kartonokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel Székküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégebb bajokat. 2. Külön hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szagatásokat a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az átvéglyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűfögést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, megfagyott s megégett tagokra rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szagatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kartonokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel Székküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

használatánál, rendkívül jó hatású, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetlen. A valódi centifólium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbánczok eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-evesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgüülés, a lábnak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és czégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitévésőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segitenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülsőlyű ugynevezett pótszereket venni, melyekért a pénz haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár” Pregrada
Rohitsch-Sauerbrunn

mellett. Központi raktár Budapesten Török F. gyógyszerárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógytárban és Bécsben Hradi L. gyógytárban.

SZ
UDVARHE

AZ UDVARHELY

ELŐFIZETÉSI A
évre 2 K 50 f. Kú
gazdasági egyleti
a tanító-egylet ta

Szerkesztőség
M. kir. postatakaré

Hov

Nagy és
dés. Megoldas
a székelység
terelte a Szé
hazánkfia fig
jóindulattal f
közmmelődés
magyar korm
sát, kutatnak
közeli után.

Mindeze
mulik, a szél
ség nem apa
hogy maga a
székely kérd
kájában nem
szemléljük, h
sát — éppen
dolni. Amine
ezménye, h
s mindég cs
Nem uj
ése, vagy k
az Eldorádó,
székely mind
dult itthon
dott a teher,
ni okozza a

„SZEKEL

Szomorú
Úz a bá
lt van
Bubánat
Vándorf
Könyeim
Nincsen
Meghalt

Árván b
Se éjjele
Elmult i
Boldogsá
Csak ak
Az én b
Ha enge
Árnyeká

Heje, hu
Férjhez
Csókra t

Csókjain

A „Bács
na urnó.